

ORMAN İŞLETMECİLİĞİNDE YENİ GÖRÜŞLER

Dr. M. GANE
Bradford Üniversitesi'nden

Bütün dünyada ormancılığın karakteri değişmektedir. Çevre için duyulan kaygı; kereste kaynaklarının hızla geliştirilmesine olan gereksinime orman yönetimini gittikçe artarak etkilemektedir.

Her altı yılda bir, İngiliz uluslar topluluğu ormancıları orman biliminde yeralan belirgin değişiklikleri görüşerek, beceri ve fikir alış-verişinde bulunmak üzere biraraya gelirler. Bu Konferansların herbiri değişik yerlerde toplanmaktadır: 1962'deki sekizinci Konferans Kanada'da, 1968'deki dokuzuncu Konferans ise Hindistan'da toplanmıştı. İngiltere'nin evsahipliği yaptığı onuncu Konferans 1974'te kısmen İngiltere'de —Oxford'ta— kısmen de İskoçya'da —Aberdeen'de— yapılmıştı.

Her Konferansın işlediği ayrı bir tema vardır: 1974'teki konu ormancılık ile çevre arasındaki önemli ilişki idi. Sir Frank Fraser Darling'ın başlıca tebliğinin adı "İnsan ve Orman Çevresi" olup, teknik komiteler için hazırlanmış diğer destek tebliğlerde de aynı tema yansiyordu; özellikle Avustralya Millî Üniversitesinden Profesör Ovington'un tebliğinde orman idareciliğinin çevre üzerindeki etkileri işleniyordu.

Bu konferanslarda evsahibi ülkedeki duruma daima özel ilgi gösterilir; bu İngiltere için bilhassa uygun düşmüştü, çünkü son yıllarda İngiltere'de bütün önem çevrenin korunmasına yönelmişti; millî bir orman politikası gözden geçirilmişti; 1973 Ekiminde Avam Kamarasında, Tarım - Balıkçılık ve Gıda Bakanı bir konuşmasında şöyle demişti: "... Ormancılık, kırsal arazinin gerçekten etkili şekilde kullanılması için, Tarım ve Çevre ile uyum halinde kendi özel yerini almalıdır..."

Orman politikasını yürütmekle yükümlü hükümet organı olan Orman Komisyonunun, özellikle işsizliğin hüküm sürdüğü bölgelerde yıllık 55.000 dönüm tutarında yeni dikim şeklindeki programına devamı beklenmektedir. Bu Komisyon aynı zamanda, özel orman sahiplerine, bağış yardımı için yenilenen bir sistemi idare etmekte, ormanın süsleyici yönüne, eskiden daha fazla ilgi göstermekte, devlet ormanla-

rının dinlenme yerleri olarak kullanılmasını geliştirmek için faaliyetlerini ayarlamaktadır.

Yeni Görünüş

İngiltere'de ormancılık, değişen sosyal gereksinimlere ve "çevre devrimi"nin baskılarına açıkça tepki göstermektedir. Orman kaynaklarının kereste elde etmek için kullanılması şeklindeki alışlagelmiş işletmecilik ile süsleme ve dinlenme için kullanılması arasında bir denge kurulmaktadır. Orman Komisyonu ile, Çevre Dairesi, özellikle Kırsal Bölge Komisyonu ve Doğayı Koruma Kurumu ile diğer Hükümet Daireleri arasında yakın işbirliği vardır. Bazı geniş ormanlık bölgeler, özellikle güzel manzaraları ile ünlü olanlar orman parkları olarak geliştirilmektedir. Birçok yerde doğayı koruma ve 'vahşi hayat' sığınakları kurulmuştur. Orman Komisyonu peyzaj mimari uzmanları kullanmaktadır. Bu nedenle, profesyonel orman idarecileri yeni beceriler öğrenmek ve yeni bir görünüm kazanmak durumundadırlar. Bazı durumlarda, bir ormancının, biraz abartılmış da olsa, tarif ettiği gibi orman idarecileri artık "orman kaynaklarını işleyenler" yerine "mesire yeri idarecileri" gibi de hareket edebilmelidirler. Buna çok iyi bir örnek İngiliz Cöller Bölgesindeki Grizedale Ormanıdır: bu ormanda bir tiyatro, vahşi hayat merkezi, sergi yerleri, okullu gruplar için kalacak kamp yerleri, rotası belirlenmiş doğal yollar, hayvanları ve kuşları yakından gözleyip resimlerini çekmek üzere gözlem yerleri, bir balık avlama klübü, geyik derisinden eşyalar yapan imalâthane, bunlara ek olarak bilinen piknik ve park yerleri vardır.

Çevre ve Ormancılık El-El

Çevre için duyulan kaygının ormancılığın yeni bir yönü olduğunu ima etmek hatalı olur. Birçok ülkede, örneğin Hindistan'da, orman idaresi hemen daima eğlence ve av faaliyetlerini kontrol ile yükümlü olmuştur. Tropiklerde birçok orman arazisi içindeki kereste için değil, fakat

önemli havzaları korumak için yetiştirilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde çevreyi koruma ile ormancılık çoktan el-ele gitmektedir.

İşin yeni olan tarafı, son derece gelişmiş ve endüstrileşmiş örneğin Batı-Avrupa ve Kuzey-Amerika'da, ülkelerde çevre yönünden duyulan kaygının baskısının kuvvetle hissedilmesidir. Bu gibi bölgelerde, bu husus, insanlığın yararına geliştirilen orman kaynaklarının devamlı işlenmesine de yeni bir derinlik kazandırmıştır, fakat başka yerlerde, ormancılar için kereste imali ve diğer orman ürünleri elde edilmesi hâlâ en önemli yeri almaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler çevre yönünden, bu safhada, daha az ilgilenmekte, esas ilgilerini, kendilerine gerekli olan malzeme sorunlarına yöneltilmektedirler. Çünkü onlar için, gelir azlığı, kötü beslenme, hastalıklar, eğitim imkânlarının yetersizliği, bazan kitle halinde işsizlik, kırsal bölgelerden büyük kentlere akım dolayısıyla kontrolden çıkan gecekondular, halen çevre'den daha büyük sorunlardır. Bu ülkeler doğal olarak, ormanlarının ve temeli odun olan endüstrilerinin ekonomik gelişme ve kalkınmağa mümkün olan en büyük katkıyı yapmasını istemektedirler. Bu ülkeler ormancılarının üzerlerine düşen âcil görevler, kereste ormanının ulaştırılması güç kısımlarını nasıl işletmeğe açacakları, daha önceleri pazarlanmamış olan ağaç türlerinden nasıl yararlanacakları, ve genellikle, kontrolleri altındaki kaynakların ürünlerini nasıl arttıracakları ve böylece hem yerli hem yabancı pazarlar için nasıl daha fazla kereste elde edebilecekleridir. Onlar için ormancılığın geliştirilmesi demek, daha fazla ev kurmak için daha çok kereste temini, daha çok işsize daha fazla iş imkânı sağlanması, gelirin yükseltilmesi ve çok gerekli olan dış döviz imkânı yaratmak demektir.

Tüketime gittikçe artan gereksinme ve orman ürünlerinin gittikçe yaygınlaşan uluslararası ticareti, kaynaklarının hızla geliştirilmesini gerektirmektedir. Dünya piyasalarında orman ürünleri 1950'lerde halihazır fiyatlar üzerinden % 45 artmıştır. Onu izleyen on-yılda, 1960 - 1970, artış % 67'ye ulaşmıştır ve bu artış ham madde olarak odunun yerini plastik ve diğer sentetik maddelerin alacağı yolundaki sık sık duyulan iddiaların yersizliğini kanıtlamaktadır. Oduna olan talebi daima canlı tutan iki güç: dünya nüfusunun devamlı artması ve dolayısıyla daha çok sayıda insanın odun tüketim ihtiyacı, ve, gelirden artış nedeniyle olan yüksek hayat standardı sonucu insan başına düşen odun tüketiminin daha fazla olmasıdır. Önümüzdeki yıllarda da bu güçler önemini yitirmeyecek, odunun yerini diğer

maddeler alsalar bile, kereste talebi devam edecektir.

Araştırma

Konferans tebliğlerinden çoğunun, şu veya bu şekilde, ürünleri arttırmakla ilgili olduğunu görmek şaşırtıcı olmamaktadır (ya ormanın daha iyi işlenmesi ile, veya daha iyi hasat metodları kullanılması suretiyle). Bu tebliğler arasında, İngiltere'deki Üniversite ve Araştırma Enstitülerinin olanları bu problemlerle derinden ilgilenmektedir. Bunun nedeni, biraz da, gelişen birçok ülkede, orman işletme sorumlularının oralarda görev almış İngilizler olmasından gelmektedir. Şimdi bu işlerin sorumluluğunu geniş çapta, İngiliz Teknik Yardım Programını koordine etmekle görevli "Denizaşırı Kalkınma Bakanlığı" taşımaktadır. 1924'te kurulmuş olan "Uluslar Ormancılık Enstitüsü -Oxford- bütün dünyadaki uygulamalar ile yakından ilgilenmektedir. Enstitünün kendi önemli araştırmalarına, ağaç türlerinin incelenmesi, tohum seçimi suretiyle plantasyonların kalitelerinin geliştirilmesi, tropikler için uygun hızlı gelişen türlerin seçimi ve odun kalitesinin değerlendirilmesi gibi teknikler dahildir. Bu Enstitü Oxford Üniversitesinin bir bölümüdür ve çoğu denizaşırı ülkelerden gelen öğrenciler buradan bir derece almak çabasında dırlar. Enstitünün, dünyada mevcut orman kütüphanelerinin en iyilerinden biri olan kütüphanesi Ormancılık Bürosunu da bünyesinde barındırmakta ve dünyanın her köşesindeki ormancılarla bilimsel enformasyon hizmeti sağlamaktadır.

Diğer üç üniversite (Edinburg, Aberdeen ve Bangor) nin de yine orman fakülteleri vardır ve diğer ülkelere birçok öğrenci çekmektedir. Edinburg Üniversitesi Orman Fakültesinde orman, doğal kaynakların geniş çapta incelenmesi ile birleştirilmekte; Bangor'da ise, orman ilmi üzerinde öğrenciler uzmanlaştırılmaktadır. Yetişkin birçok ormancı Bradford Üniversitesindeki "Gelişen Ülkeler için Proje Planlama Merkezi"nde özel eğitim sonrası kurslara katılmakta ve ormanlaştırmanın yeni temaları ve orman endüstrisini planlama ve değerlendirme konularında eğitilmektedir.

Bu Üniversitelerin dışında, Londra'daki Tropik Ürünler Enstitüsü ve Denizaşırı Araştırmalar Direktörlüğü orman ürünleri üzerinde araştırmalar yapmakta ve diğer ülkelere adına arazinin kullanılması üzerine incelemeler yürütmektedir.